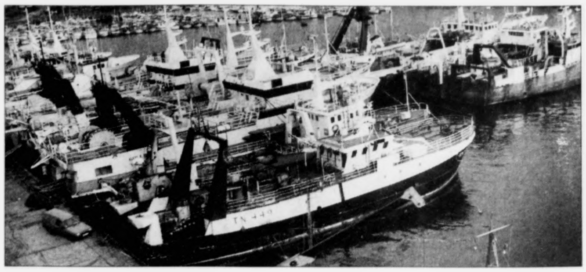

Hóast føroyski fiskiflotin er minkaður við 67 skipum og seinastu trý árini hava verið góð til nøgdir og prísir, hevur hetta ikki elvt til nevniveruga endurnýgging av flotanum.

Mynd: Kalmar

Miðalaldurin í fiskiflotanum bara økist

Seinastu 10 árini er miðaldurin í føroyska fiskiflotanum hækkaður við 9 árum

ELI GUTTESEN

Nýggjastu hagtølini frá Hagstovuni kunnu ikki sigast at boða frá stórvegis endurnýgging í føroyska fiskiflotanum.

Í 1989, tvs. fyri 10 árum síðani var vigaði miðalaldurin í fiskiflotanum 15 ár.

Um árskiftið var vigaði miðalaldurin hækkaður til 24 ár.

Hetta merkir, at miðalaldurin í flotanum nærum økist við einum ári fyri hvørt ár sum gongur.

Hóast hetta ljóðar sum ein sjálvfylgja, so vildi hetta ikki verið so, um ein ávís endurnýgging fór fram í flotanum.

Hinvegin mugu vit ásanna, at tað, at miðalaldurin hækkar við nærum einum ári fyri hvørt árið sum gongur, er tekin um sera amarkaða endurnýgging av fiskiflotanum.

Um árskiftið vóru tilsamans 189 skip omanfyri 20 brt. í føroyska fiskiflotanum ella heili 67 færri enn fyri 10 árum síðani.

Hetta sama tíðarskeiðið er bruttotonsatalið lækkað við 13,6 tús. tonsum til 54,2 tús tons um árskiftið.

Av hesum standa tey 120 stálskipini fyri 50,2 tús. brt. meðan teir 69 línu- og trolbátarnir bert standa fyri 4 tús. brt.

Meðan miðalaldurin hjá stálskipunum nú er 23 ár er miðalaldurin hjá línu- og trolbátum omanfyri 20 brt. nú heilt uppi á 39 árum.

Minnu skipini telja minni

Veika umboðanin í tonsatali ger, at línu og trolbátarnir viga lutfalsliga lítið í mun til stálskipini tá vigaði miðalaldurin skal finnast og verður hesin tí 24 ár fyri allan fiskiflotanum undir einum.

Nakað tað sama kunnu vit siga um vit útgreina miðalaldurin hjá stálskipunum nærri.

Hesin flotin er samansettur av 79 trolarum við 36,3 tús. brt. og 41 línu- og stálskipum við 13,9 tús. brt.

Miðalaldurin hjá trolarunum er 21 ár ella 9 ár eldri enn í 1989 meðan miðalaldurin hjá línu- og notaskipunum er 27 ár ella júst 10 ár eldri enn fyri 10 árum síðani.

Men tað, at tonsatalið hjá trolarunum er 2,6 ferðir størri enn hjá línu- og nótaskipunum ger, at hesin skipabólkur er sterkari umboðaður og tí kemur vigaði miðaaldurin fyri allan bólkin undir einum »bert« upp á 23 ár.

Bólkurin við teimum 41 línu- og nótaskipunum er samansettur av 19 stállínuskipum, 8 nótaskipum, 3 frystilínuskipum og 11 øðrum skipum.

Í hesum bólki eru stállínuskipini elst við einum miðalaldri upp á 33 ár, onnur skip hava ein miðalaldur upp á 32 ár, frystilínuskipini ein miðaaldur upp á 31 meðan notaskipini hava ein miðalaldur upp á 22 ár.

Tonsatalið í hesum bólki er 13,9 tús. brt. og nótaskipini, ið hava lægsta miðalaldurin, umboða helmingin av tonsatalinum. Hesi eru sostatt við til at toga miðalaldurin fyri línu- og nótaskipini niður á 27 ár. Uttan nótaskipini vildi vigaði miðaaldurin verið 32 ár.

Trolaraflotin yngstur

Yngsti parturin av føroyska fiskiflotanum eru trolarirnir við einum vigaðum miðalaldri upp á 21 ár.

Tilsamans er talan um 79 trolarar við einum samlaðum bruttotonsatalið upp á 36,3 tús. brt. ella 67 prosent av samlaða tonsatalinum í føroyska fiskiflotanum

Talan er um 6 langfaratrolarar, 54 feskfiskatrolarar og 19 aðrar trolarar. Býtið í tonsatalinum er ávikavist 20,50 og 30 prosent.

Langfaratrolarirnir eru yngstir við einum miðalaldri upp á 13 ár, næst koma aðrir trolarar við einum miðalaldri upp á 20 ár og á triðja plássi koma feskfiskatrolarirnir við einum miðalaldri upp á 24 ár.

Vigaði miðaaldurin hjá hesum 79 trolarunum er nú 21 ár ella 9 ár eldri enn í 1989 tá trolarirnir vóru 37 fleiri enn í dag.

Tilsvarandi er talið á línu- og notaskipum fækkað við 10 til 41 skip, meðan línu- og trolbátarnir nú eru 69 ella 20 færri enn fyri 10 áruim síðani.

Undir einum er fiskiflotin sostatt minkaður við 67 skipum seinastu 10 árini, samstundis sum vigaði miðalaldurin er hækkaður við 9 árum.

Sostatt hevur minkingin av flotanum ikki elvt til nevniverduga endurnýgging hvat miðaaldri viðvíkur.

Hóast seinastu trý árini hava verið góð hvat nøgdum og prísum viðvíkur og lønsemi í flotanum støðugt er batnað, er vigaði miðalaldurin í flotanum hækkaður við einum ári fyri hvørt árið sum farið er.

Hvør miðalaldurin í flotanum er um 10 ár ber ikki til at siga. Men sum gongdin er nú kann henda, at hann verður 10 ár hægri enn í dag.

23 føroyskar fyritøkur á oljuframsýning

Sera stórur áhugi er fyri »Offshore Europe« framsýningini, sum verður í Aberdeen í døgunum 7. til 10 september í ár. Ikki færri enn 23 føroyskar fyritøkur hava bás ella eru saman um ein bás, á stevnuni, sum er tann størsta av sínum slag í Evropa

LEIF LAADAL

Nú komandi føroyska oljuvinnan er við at fáa vind í seglini, sæst hetta aftur á teimum tiltøkum, sum oljuvinnan skipar fyri í Evropa. Ráðstevnur og framsýningar av ymiskum slagi verða hildnar í heilum, og sum oftast er onkur føroyingur við. Ein av teimum framsýningum, sum hevur mest at bjóða oljuvinnuni, er »Offshore Europe«, sum verður hildin annað hvørt ár. Fyri tveimum árum síðani vóru nógvar føroyskar fyritøkur og føroysk virkir á hesi framsýning, men í ár er áhugin nógvar ferðir størri.

Ein serligur føroyskur básur verður aftur í ár við á framsýningini, og í hesum bási fara nógvar av fyritøkunum at vísa, hvat tær hava at bjóða í sambandi við eina komandi føroyska oljuvinnu. Nakrar av fyritøkunum og fyritøkusamstørvunum fara at hava egið framsýningarøki í básinum. Harumframt fara Oljumálastýrið og Føroya Arbeiðsgevarafelag at vera tøk hjá vitjandi at hitta á máli, og landsstýrismaðurin í olju- og umhvørvismálum fer at vera á básinum týsdagin 7. september. Oljumálastýrið fer at nýta hetta høvi til at hava móttøku fyri sínum mongu útlendsku sambondum.

Føroyskar havnir verða við

Roknað verður við, at onnur umboð fyri almennar myndugleikar, sum fara at hava neyvt samband við eina møguliga oljuvinnu við Føroyar, og sum skulu fyrireika lógarverk, reglur og almennar tænastur til slíka framtíð, eitt nú innan tilbúgving, fara á framsýningina. Her fáa tey møguleikan at kunna seg um, hvørjar ítøkiligar spurningar, vinnan fer at seta teimum, og hitta samstarvsfelagar í Skotlandi og aðrar staðir á máli.

Men eisini onnur fara at brúka føroyska básin at gera vart við seg. Millum annað fleiri føroyskar havnir. Fuglafjarðar Havn, Klaksvíkar Havn, Runavíkar Havn, Tórshavnar Havn, Tvøroyrar Havn og Vágs Havn eru tær havnir, sum vera við í Aberdeen.

Føroyski básurin, undir heitinum »North Atlantic Resource Centre«, verður í tveimum hæddum. Team 85 hevur í samráð við framsýnararnar og Menningarstovuni gjørt básin og ein felagsfaldara, sum verður gjørdur til framsýningina. Upplýsingartilfarið »Faroe Islands Business Environment« fer í dagførdum og endurprentaður líki at liggja frammi á básinum, og eisini verður dagførdi faldarin hjá Føroysku Vinnuskiftastovuni, »Faroe Islands, a brief introduction«, tøkur at leggja fram.

Tær 23 fyritøkurnar

Sum sagt, so verða 23 føroyskar fyritøkur við á »Offshore Europe« í ár, og hesar eru: Atlantic Airways, Atlantic Supply Base, Atlanticon, ASCO Føroyar, Eimskip Føroyar, El-Service Faroe Ship, Føroya Tele, Føroya Oljuráðgeving, JT - Electric, KJ-Hydraulik, Norserv Drelnes, Poul Hansen, Poul Michelsen, Reveal International, Smyril Line, Tryggingarfelagið Føroyar, The Faroes Partnership, Thor, Tor Shipping, Vágar Airport, Vit og Vónin.

Fleiri flogfør fara til Skotlands í sambandi við framsýningina og mett verður, at gott 100 føroyingar vitja í Aberdeen í oljuørindum teir dagarnar framsýningin verður hildin.

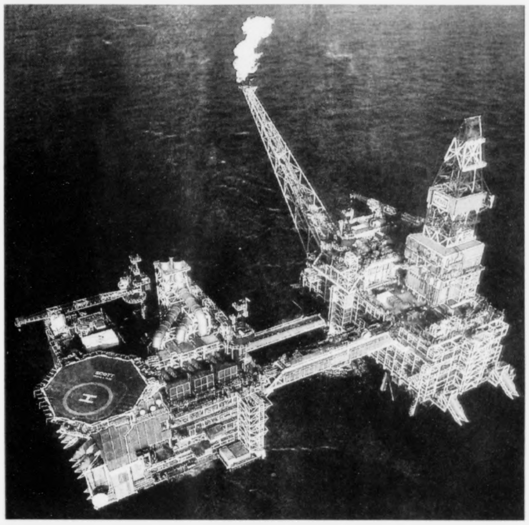

Ikki færri enn 23 føroyskar fyritøkur verða við á framsýningini »Offshore Europe« í Aberdeen frá 7. til 10. september. Ein serligur føroyskur básur skal kunna skotar og aðrar evropearar um eina komandi føroyska oljuvinnu, og hvat føroysku fyritøkurnar megna í sambandi við hesa vinnu

Finnlendingar vilja duga svenskt mál

Hetta vísir ein kanning, sum NIFIN, Nordens Institut í Finnlandi, nýliga skipaði fyri. Úrslitið vendir upp og niður uppá tað, sum vanliga mannahugsanin var frammanundan í Finnlandi, tá svenskt mál annars kom upp á tal

BEATE L. SAMUELSEN

Fyri at menna norðurlendska samskiftið innan mál og mentan í finskum høpi, eru tey bæði umboðini fyri NIFIN, Höskuldur Þráinsson, formaður, og Raija Wallenius, stjóri, stødd í Føroyum, og hava tey hitt fólk, sum hava ávirkan og starvast innan mentunarøkið her heima.

NIFIN er stytting av Nordens Institut í Finnlandi, sum hevur sum høvuðsuppgávu at kunna Norðurlond um finska mentan og mál, eins og samskiftið hin vegin somuleiðis skal styrkjast, so finnar fáa áhuga í tí mentan og tí máli, sum hvørt einstakt land her norðanfyri hevur og tosar.

Kunning í Íslandi

Stovnurin hevur saman við nevndini gjørt sær nakrar endamálsorðingar, sum snúgva seg um at taka eitt landaøki fyri og annað eftir um árið síðani kunna um hetta í Finnlandi. Hetta tekur tíð, men eftir sum tøknin er á so høgum støði, sum hon er, ber tað væl til.

Í vár var ein stórt inntak gjørt í Íslandi í sambandinum við hesa somu endamálgrein um kunningarvirksemi bæði við skeiðum, fyrilestrum o.l.

Ein lítil partur av hesum upplýsingarvirksemi um mál er t.d. at gera sammetingar av norðurlendskum orðum, sum ganga aftur í teimum ymsu málunum, bæði samiskum, finskum og grønlendskum.

- Tað er eingin ivi um, at stamman í fleiri orðum er hin sama, tá hugt verður nærri at teimum, upplýsir Raija Wallenius stjóri á NIFIN.

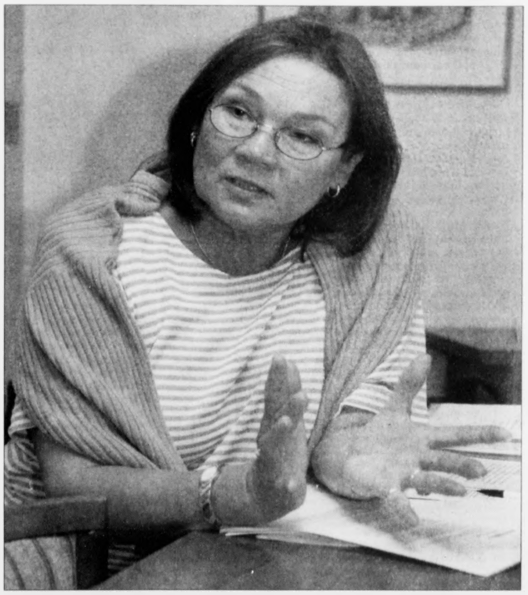

Raija Wallenius, stjóri í NIFIN, Nordens Institut í Finnlandi.

Mynd: Alan Brockie

Málið má varðveitast

Øll mál mennast og útvikla seg ein ella annan veg, men harfyri er ikki ein sjálvfylgja, at tey skulu detta burtur fyriv at drukna í fremmandum máli, sum einki hevur við tað norðurlendska at gera, heldur hon.

Samar hava fleiri dialektir í teirra samiska máli

Samiska málið heilt har norðuri er slett ikki tað sama sum tað, ið samar tosa longur suðuri. Samar í hesum landslutum skilja als ikki hvønn annan, tá teir hittast og tosa á egnum máli.

Í Finnlandier tað so, at kjakast hevur verið í mong ár, um neyðugt er at læra svenskt í skúlunum.

Bert 6 pst. av landsins íbúgvum duga svensk, meðan restin ikki hevur hug at læra svenskt og bert dugir finskt, sum hildið verður at vera nóg gott.

Hetta við tí svenska kemur helst av, at Svøríki og Finnland hoyrdu saman í fleiri hundrað ár. Ein long og drúgv søga liggur aftanfyri tað sum aftanfyri so mangt annað.

Norðurlendska samskiftið

Í sambandi við hetta gjørdi NIFIN av at gera eina kanning, sum fevndi um fimm spurningar, ið hava við norðurlendska samskifti at gera.

Orsøkin til, at bert fimm spurningar vórðu settir, var, at fyritøkan, sum átók sær áhugaverda arbeiði, tók 10.000 kr. fyri at gera hvønn einstakan spurning.

Tað er nógvur peningur. NIFIN helt at 50-60.000 kr. vóru ívaleyst at brúka til eina slíka kanning. Sjálvandi vildi stovnurin fegin sett fleiri spurningar, men tað vóru ráðini ikki til.

Kanningin fevndi um 1.000 fólk um alt Finnland.

Uppá spurningin um, um tey hildu norðurlendska samstarvi verða eins týdningarmikið og tað europeiska samstarvið, svaraðu 96 pst., at tað norðurlendska var sera týdningarmikið fyri Finnland.

Um svenskt var týdningarmikið at duga, svaraðu 72 pst. av teimum spurdu svaraðu, at tað var tað.

Føla seg sum norðbúgvar

Hetta við tí svenska málinum lá greitt á odda. Og tað vóru øll sera bilsin yvir. Tí øll hava altíð verið av tí áskoðan, at svenska málið helst skuldi burtur og slett ingan týdning hevði t.d. innan skúlaundirvísing. Men kanningin vísti sanniliga nakað heilt annað.

Eftir svenska málið, komu enskt, týskt, russiskt og franskt.

83 pst. av teimum spurdu føldu seg sum norðbúgvar. Og tá tey skuldu fyrihalda seg til Europa, hildu 64 pst. at tey føldu eg sum ein part av europeiska samstarvinum.

Tað er eingin ivi um, at NIFIN framhaldandi kemur at fáa stóran týdning í norðurlendskum samstarvinum við at varðveita hetta og samstundis skapa áhuga fyri, hvussu neyðugt tað er, at ikki fremmandamál, serliga tað enska, sum eitt hvørt mansbarn longu dugir, áðrenn tað kemur upp í hægri skúlaflokkarnar, skal yvirtaka samskiftið í Norðurlondum.

Kirsten Jacobsen gevst í politikki

INGI RASMUSSEN

Fremsta stríðskvinnan í danska Framburðsflokkinum, Kirsten Jacobsen, stillar ikki uppaftur komandi fólkatingsval.

Hetta letur hon Ekstra Bladet vita í gjár.

Kirsten Jacobsen hevur mangan givið føroyskum politikarum av grovfílini fyri ódugnaskap og oyðsl, serliga í áttatiárunum.

Men nú tagnar so tann røddin av Fólkatingi, tá val hevur verið aftur. Onkur vil siga tíbetur. Onnur, at sannleikin oftani er illa lyddur.

Kirsten Jacobsen tryggjaði annars nærum einsamøll flokki sínum trý umboð í Fólkatingið seinasta val við 32.000 persónligum atkvøðum.

Hon sigur orsøkirnar til, at hon gevst, vera persónligar. Hóast hon er vorðin frísk aftur eftir álvarsliga sjúku í hálvt ár, er mátturin at vera í skorpum gangi ikki tann sami, sigur hon. Tá maður hennara doyði í 1997, gjørdi hon eisini av, at leggja sína tilveru um, so børnini og ommubørnini koma í fremstu røð.

Men hóast hon fer úr Fólkatingssessinum, so ætlar hon at vera við í almenna orðaskiftinum, lovar hon, so síðsta skortfleingjan frá hennara síðu, er neyvan søgd enn.